

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وضعیت حقوقی غایبین مذکور بالا اثر عضو نیروهای مسلح و همسران ایشان

مؤلفین:

دکتر مهدی مقدسی - مدرس دانشگاه امام حسین (ع)

نوید کارکن - کارشناس ارشد حقوق خصوصی

انتشارات چتر دانش

۱۳۹۵

سرشناسه : مقدسی، مهدی، ۱۳۶۵ -
 عنوان قراردادی : ایران، قوانین و احکام
 عنوان و نام پدیدآور : وضعیت حقوقی غایبین مفقودالاثر عضو نیروهای مسلح و
 همسران ایشان/مؤلفین مهدی مقدسی، نوید کارکن.
 مشخصات نشر : تهران: چتر دانش، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۹۵ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۰۵۱-۹
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : مفقودالاثرها -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران
 موضوع : امور حسبی -- ایران
 شناسه اثر : کارکن، نوید، ۱۳۷۱ -
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۴ م/۷۵۴/۵۱۴ KMH۵
 رده بندی دیوید : ۳۴۶/۵۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۱۱ ۹۵۱

نام کتاب : وضعیت حقوقی غایبین مفقودالاثر عضو نیروهای مسلح و
 همسران ایشان
 ناشر : چتر دانش
 مؤلفین : دکتر مهدی مقدسی - نوید کارکن
 نوبت و سال چاپ : اول - ۱۳۹۵
 شمارگان : ۱۰۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۰۵۱-۹
 قیمت : ۱۰۰۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - کوچه نوروز - پلاک ۱۳
 تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۷۸۹۱۵ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۸۹۰۵۹
 پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com
 کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

چکیده

مبحث غایب مفقودالاثر از جمله مطالبی می‌باشد که از دیر باز در جامعه مورد توجه بوده است تا جایی که در ادیان مختلف و در جوامع گوناگون مورد بررسی قرار گرفته است. موضوع غایب مفقودالاثر و همسر وی اولین بار در صدر اسلام پس از غزوات رسول مکرم اسلام (ص) مورد نظر قرار گرفته است و در اعصار بعد توسط ائمه هدی (علیهم السلام) توشیح و تشریح شده است و در ابواب مختلف آن احکامی صادر گشته است. اولین باری که غایب مفقودالاثر در ایران به یک مفهوم و معنی کار تفسیر شد در قانون مدنی و بعد قانون امور حسبی می‌باشد. در تعریف غیبت و غایب مفقودالاثر تعریف فقهی و حقوقی ارائه شده است به این مضمون که اگر کسی مدت به نسبت مدیدی از اقامتگاه خود دور باشد و از احوالات وضعیت، خاری و خیری به دست نیاید به این حالت غیبت و او را غایب مفقودالاثر می‌نامند. بحث غایب مفقودالاثر عضو نیروهای مسلح تنها در یکی از فروع قانون مدنی ذکر شده است و تا چندی پیش هیچ توضیحی از آن وجود نداشت.

هدف از این طرح پژوهشی آن است که ابتدا با بررسی این مطالب نگاهی کلی به موارد بحث داشته و ذیل هر مبحث تفسیری از شرایط غایب عضو نیروهای مسلح ارائه شود تا تناقضات مرتفع و مجموعه آرا و احکام فقهی و قضایی گرد هم جمع آوری گردد تا منجر به خروج از سردرگمی و ارائه راهکار به سازمان نیروهای مسلح و خانواده غایبین عضو نیروهای مسلح شود.

کلیدواژه: غیبت، غایب مفقودالاثر، همسر غایب مفقودالاثر، طلاق قضایی،

نیروهای مسلح

فهرست

۸	علائم اختصاری
۹	مقدمه
۱۷	بخش اول: کلیات و موضوع شناسی
۱۷	فصل اول: تعاریف مفاهیم، عناصر و ماهیت غیبت و شخص فاقد اثر
۱۷	مبحث اول: مفهوم غیبت و عناصر آن
۱۷	گفتار اول: تعریف غیبت و غایب مفقودالاثر
۱۹	گفتار دوم: ناصر تشکیل دهنده غیبت
۲۱	مبحث دو: بایستی شرایط صدور حکم موت فرضی
۲۲	گفتار اول: طریق درخواست
۲۳	گفتار دوم: وظایف اداره دارالحکومت
۲۶	گفتار سوم: مشخص شدن غیبت و اثبات
۲۸	فصل دوم: امور مالی و غیرمالی غایب مفقودالاثر عضو نیروهای مسلح و همسر وی
۲۸	مبحث اول: امور مالی غایب مفقودالاثر عضو نیروهای مسلح
۲۹	گفتار اول: حفظ اموال و معین نمودن امین
۲۹	یک - حفظ اموال غایب قبل از تعیین امین (مرحله اول)
۳۰	دو - نصب امین برای اداره‌ی اموال غایب (مرحله دوم)
۳۲	سه - موارد تعیین امین
۳۴	گفتار دوم: مسئولیت امین و حق الزحمه
۳۴	یک - مسئولیت‌های امین
۳۶	دو - حق الزحمه‌ی امین
۳۶	گفتار سوم: تحویل اموال به وراثت
۳۶	یک - دادن اموال به تصرف موقت ورثه (مرحله سوم)

دو - حکم موت فرضی و دادن اموال به تصرف قطعی ورثه (مرحله چهارم)..... ۳۸

سه - بازگشت غایب مفقودالاثر عضو نیروهای مسلح بعد از تصرف قطعی ورثه..... ۴۰

مبحث دوم: امور غیرمالی غایب و همسر وی ۴۱

گفتار اول: روابط غیرمالی غایب مفقودالاثر ۴۱

گفتار دوم: روابط غیرمالی همسر وی ۴۲

مبحث سوم: آثار مالی امور غیرمالی ۴۲

گفتار اول: تعریف نفقه، عناصر و ویژگی‌های آن ۴۲

یک - و رعیت او واجب النفقه ۴۴

دو - ضمانت برای برداشت نفقه ۴۹

گفتار دوم: مهریه ۵۱

گفتار سوم: ارث ۵۲

بخش دوم: آثار، شرایط، مستندات و مبانی حکم غیبت غایب

مفقودالاثر و همسر وی ۵۵

فصل اول: آثار غیرمالی غیبت غایب مفقودالاثر عضو نیروهای مسلح ۵۵

مبحث اول: آثار امور غیرمالی ۵۵

گفتار اول: وضعیت استمرار زوجیت ۵۵

گفتار دوم: طلاق زوجه غایب ۵۷

گفتار سوم: ازدواج مجدد ۶۸

مبحث دوم: وضعیت اولاد و حضانت ۷۲

گفتار اول: حضانت پس از جدایی یا فوت پدر و مادر ۷۴

گفتار دوم: اسقاط حق حضانت ۷۵

فصل دوم: مبانی و مستندات حکم غیبت غایب مفقودالاثر ۷۶

مبحث اول: وضعیت غایب مفقودالاثر و همسر وی در فقه اسلامی ۷۶

گفتار اول: وضعیت زن غایب مفقودالاثر در فقه عامه.....	۷۶
گفتار دوم: وضعیت همسر غایب مفقودالاثر در فقه امامیه.....	۷۷
مبحث اول: دادگاه صالح و آرا و نظریات صادره.....	۸۰
گفتار اول: دادگاه صالح به رسیدگی به دعوی غایب مفقودالاثر و نصب امین.....	۸۰
گفتار دوم: نظریات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه و آرای وحدت رویه.....	۸۱
یک - نظر مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه.....	۸۱
د - رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عالی کشور.....	۸۳
سه - قانون اعتبار گواهی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.....	۸۴
مبحث سوم: شرایط غایب عضو نیروهای مسلح.....	۸۴
گفتار اول: حقوق تکالیف زوج یا زوجه غایب در برابر سازمان محل خدمت فرد و بالعکس.....	۸۴
گفتار دوم: شرایط متصوره برای غایب شخص عضو نیروهای مسلح و جرائم قابل پیگرد.....	۸۷
نتیجه گیری	۸۸
فهرست منابع	۹۰
Abstract	۹۵

سخن ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به منزله‌ی یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

متابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متدانی چنانچه باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، در حالی است که از مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به این ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رسته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آنها از یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی آزاد چتر دانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که به بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به رتب آثاری همت گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه‌ی خدمات در شان شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی به منصفه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

علائم اختصاری

قانون مدنی ق.م

قانون امور حسبی ق.ا.ح

قانون حمایت از خانواده ق.ح.ا.خ

قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح ق.م.ج.ن.م

قانون مسئولیت مدنی ق.م.م

www.ketab.ir

مقدمه

مورد اهمیت بودن موضوع غایب مفقودالاثر در نیروهای مسلح به این خاطر است که با توجه به توسعه و پیشرفت جامعه و شکل‌گیری نیازهای جدید، قوانین حقوقی موجود نیاز به تفسیر و تطبیق با این نیازها نوین دارد و همچنین به جهتی باید متناسب با قوانین فقهی و شرعی نیز باشد. از این جهت می‌توان اشاره کرد که در خصوص وضعیت غیبت زوج مفقودالاثر به نوعی به موت مرضی شباهت دارد بدین صورت که بر اساس احکام فقهی و قوانین حقوقی تبلور این احکام موجب گشته است تا شرایطی پدید آید که در جامعه کنونی نیز قابل لمس است. غایب مفقودالاثر در حکم میت فرض می‌شود و حقوق و تکالیف وی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. ممکن است غایب مفقودالاثر به شغل یا زمانی خود اخراج شود یا مورد پیگرد قانونی قرار گیرد و همچنین رابطه مالی و غیرمالی وی با همسر، فرزندان و دیان تحت شعاع این وضعیت قرار می‌گیرد. همسر این شخص در اکثر موارد دچار پیچیدگی‌های حقوقی قرار می‌گیرد. به این شرایط، شرایطی کاملاً معلق و ابهام‌آلود است. همسر این شخص از نظر طلاق، عده، نفقه، حضانت فرزندان و همچنین حقوق تکالیفی که از طرف سازنده این خدمت زوج غایب بر او بار می‌شود نیاز به این دارد که به صورت جامع این شرایط مطلع گردد البته با این حال با توجه به تفاوت موجود بین این دو بافت باقضاتی پیش می‌آید از جمله در بحث عده و ارث و ازدواج مجدد زوج با زن گذشته زوج غایب از پیچیدگی چشم‌گیری برخوردار می‌گردد.

غایب مفقودالاثر از نظر حقوقی شخصی است که از غیبتش مدت مدیدی گذشته باشد و هیچ خبری از او در دست نباشد. حکمی که در خصوص غایب مفقودالاثر از منظر حقوقی صادر می‌شود به صورت صدور حکم موت فرضی می‌باشد؛ بنابراین مورد اهمیت بودن این تحقیق از آن جهت می‌باشد که در صدد برطرف کردن نیازهای خانواده‌های غایبین مفقودالاثر و افراد و

سازمان‌های در ارتباط با آن‌ها می‌باشد و همین‌طور ارائه راه کارهای حقوقی در جهت بهبودی وضعیت حقوقی آن‌ها در سازمان نیروهای مسلح است. از لحاظ حقوقی اصطلاح غایب دارای معنای دقیق‌تری است و از این‌رو باید میان مفهوم غیبت و عدم حضور فرق گذاشت. شخص غیر حاضر آن‌کسی است که در مورد وجود او هیچ‌گونه شکی در بین نیست و فقط در اقامتگاه و یا مسکن معمولی خویش حضور ندارد؛ اما مطابق ماده ۱۰۱۱ قانون مدنی: «غایب مفقودالاثر کسی است که از غیبت او مدت بالنسبه مدیدی گذشته و از او هیچ‌وجه خبری نباشد».

بدین معنی که رباره ادامه حیات او دچار شک تردید گشته‌ایم به دیگر سخن نمی‌انیم که او زنده است یا مرده زیرا مدت نسبتاً درازی است که بدون بر جای گذاشتن نشانی اقامتگاه خود و یا محل خدمت خود را ترک گفته و از آن پس هیچ‌گونه اطلاعی از او در دست نیست.

علت این‌که در این ماده قاعده غایب و مفقودالاثر را اضافه کرده است متمایز ساختن مفهوم غیبت از عدم حضور است.

غایب مفقودالاثر یک اصطلاح حقوقی است که بقدر مواد ۱۰۱۱ تا ۱۰۴۰ قانون مدنی و ۱۲۶ تا ۱۶۱ قانون امور حسبی به این موضوع اختصاص و احکامی را بیان نموده است.

علاوه بر آن در فقه موضوع غیبت و غایب مورد بحث و بررسی قرار گرفته و چنین غیبتی را غیبت منقطع و کسی را که به این نحو غیبت نماید غایب مفقود می‌نامند.

حال در شرایطی که همسر مفقودالاثر نیروهای مسلح زوجه باشد برای زوج این اختیار وجود دارد که با در نظر داشتن شرایط قانونی و با طی شدن مواعد مقرر طبق قانون خانواده اقدام به تجدید فراش نماید حال در شرایط معکوس بیان شد که زوجه بعد از دو سال قادر به درخواست طلاق است ولیکن در رابطه با زوجی که همسرش غایب شده است قانون به نحوی مسکوت و

ایہام الود است.

بحث غیبت در بین نیروهای مسلح ممکن است به دلایل شرایط خاص نظامی یا انتظامی آن‌ها پدید آید به این صورت که ممکن است غیبت آن‌ها به دلیل جنگ باشد که ممکن است فرد شهید، اسیر، مورد ربایش و تخلیه اطلاعاتی قرار بگیرد و یا با صحنه سازی و فرار به جهت خیانت نمودن به کشور و نظام از وی اطلاعاتی در دست نباشد. در تمام موارد مذکور با گذشت مدت شخصی که عرف تعیین می‌کند و به دست نیاوردن خبری از شخص عضو نیروهای مسلح شایستگی هم از نظر حقوقی و هم از نظر اداری و سازمانی پدید می‌آید که بر این پژوهش سعی در توضیح آن به صورت کامل و مبسوط داریم؛ و حال آنکه پدید آمده برای هردو طرف را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

غایب مفقودالاثر یک اصطلاح حقوقی است و به شخصی گفته می‌شود که مدت به نسبت مدتی از سامانه و محل سکونت خویش دور شده است و هیچ‌گونه خبری از او و آوایی از وی در میان کسانی که آشنایان ایشان نمی‌باشد به حدی که موجب شک در حیات او نباشد.

در فقه چنین غیبتی را غیبت منقطع‌ه‌گرفتند و چنین شخصی را غایب مفقودالخبیر نیز نامیده‌اند زیرا اثر و نشانه‌ای از او باقی نمانده است. اموال و فرزندان و زوجه وی از جمله آثار و موضوعاتی هستند که در زمان غیبت مورد بحث قرار می‌گیرند و در غیاب او قانون اشخاص معینی را اعمال می‌کنند و غیررسمی تحت شرایط و اوضاع و احوال خاصی مکلف یا مختار در نگهداری و حفاظت اموال به نفع غایب مفقودالاثر عضو نیروهای مسلح کرده است. غایب در مدت معنای عامی دارد و به کلیه کسانی که در محل معینی قرار ندارند و کسی می‌کند. به موجب ماده‌ی ۱۰۱۱ ق. م «غایب مفقودالاثر کسی است که از غیبت او مدت مدیدی گذشته و از او به هیچ‌وجه خبری نباشد.» غیبت فرد غایب به هر علتی می‌تواند باشد، خواه به قصد مسافرت یا فرار یا صرف قصد

اختفاء،

عناصر غیبت را می‌توان به ترتیب زیر نام برد:

الف) غیبت

ب) انقضای مدت نسبتاً طولانی

ج) فقد خبر حیات یا ممات غایب

الف) غیبت از اقامتگاه: که همان مرکز مهم امور شخصی می‌باشد و بحث از غیبت و بعد مکانی موضوعاً منتفی است زیرا در صورت معلوم بودن مکان فرد عنوان غیبت بر روی صدق نمی‌کند.

ب) فقدان مدرک نسبتاً طولانی: اگر شخصی برای مدت کمی از اقامتگاه خود دور شده باشد هر چند که هیچ‌گونه خبری از وی در دسترس نباشد. غایب مفقودالاثر محسوب نمی‌شود و مسلح نیست همسر وی نمی‌تواند تقاضای طلاق کند و در خصوص اموال او نیز نمی‌توان مقررات مربوط به غایب را مورد اجرا گذاشت و تشخیص این امر باید به عرف واگذار شود.

ج) فقد خبر حیات یا ممات غایب: در صورت معلوم بودن وضع غایب وصول اخباری مبنی حیات یا ممات وی و از غایب مفقودالاثر در نیروهای مسلح صادق نیست. کسانی که زنده بودنشان معلوم باشند ولی مکان زندگی‌شان معلوم نباشد، احکام و مقررات خاص مفقودالاثر درباره‌ی آنان مورد اجرا گذاشته نمی‌شود بنابراین اموال و دارایی اشخاص منتهو مثل گذشته در ملکیت خودشان باقی و رابطه‌ی زوجیت آن‌ها با همسرانشان همچنان برقرار است و آن‌ها حق تقاضای طلاق به علت غایب مفقودالاثر از سوی شوهر را ندارند همچنان که مدت نسبتاً طولانی هم از غیبت آن‌ها گذشته باشد.

غایب مفقودالاثر در نیروهای مسلح دارای وضع حقوقی خاصی است و حقوق و تکالیف ویژه‌ای برای او مقرر شده است:

الف) امور مالی غایب

ب) امور غیرمالی غایب

الف) امور مالی غایب: در فقه اداری اموال غایب بر دیگران واجب کفایی است و تکلیفی اجتماعی و نمونه‌ای از تعاون اجتماعی محسوب می‌شود. اگر غایب و کیلی برای اداری اموال خود تعیین کرده باشد دادستان و دادگاه در امور او مداخلت نخواهند کرد و برای اداری اموال غایب اقدام به نصب امین نخواهد شد و نیز اموال به تصرف موقت ورثه داده نخواهند شد مگر اینکه نماینده‌ی ربور رت کند یا صلاحیتش برای اداری اموال زایل گردد. (ماده‌ی ۱۴۰ ق. ا. ج) هرگاه غایب صغیر یا سفیه یا مجنون باشد به دستور قانون مدنی ولی یا قیم حق اداری و اداری امور زندگی او را خواهند داشت (مواد ۱۱۸۰ و ۲۱۸ ق. م. ا. ج) در این مورد اعمال ولایت از طرف ولی یا قیم تا زمان مرگ طبیعی غایب صدور حکم موت فرضی وی ادامه خواهد داشت. حفظ و نظارت اموال و مروری محتاج به تعیین امین است مادام که امین معین نشده به عهد و دادستانی است که اموال در حوزه‌ی او یافت می‌شود؛ بنابراین دادستان باید شخصاً به وسیله‌ی نماینده‌ی خود اقدامات لازم را برای حفظ اموال غایب به عمل آید. هرگاه غایب مفقودالثر در نیروهای مسلح در خارج ایران اموالی را داشته باشد حفظ و نظارت اموال مزبور تا تعیین امین به عهده مأمورین کنسولی خواهد بود. تکالیف و اختیارات آنان همان است که برای دادستان‌ها مقرر است. اعطای اموال به تصرف موقت ورثه بعد از گذشتن ۲ سال از تاریخ آخرین خبر از غایب عاقل می‌شود احتمال زنده بودن کمتر از مراحل پیشین است؛ بنابراین قانون‌گذار منافع احتمالی وارث را نیز در نظر گرفته و با اینکه آنان را مالک اموال غایب نمی‌داند، است به آن‌ها حق داده است که از دادگاه تقاضا کنند که اموال غایب به تصرف موقت آنان داده شود و در صورتی می‌توانند چنین درخواستی را نمایند که غایب کسی را برای اداری اموال خود معین نکرده باشد.

تا زمانی که حکم موت فرضی صادر نشده است. زنده بودن او را استصحاب می‌کنند و احکام و آثار شخص زنده را بر وی مترتب می‌سازند. مگر اینکه

خلاف آن ثابت یا اینکه حکم موت فرضی صادر شود و دادگاه با انقضای مدتی که شخص غایب عادتاً در آن زمان زنده فرض نمی‌شود اقدام به صدور حکم موت فرضی می‌کند و انقضای این مدت از نظر قانون گذار اماره‌ی موت تلقی شده است و ام‌اره که مبتنی بر ظن و غلبه است بر اصل عملی که در مورد شک به کار می‌رود مقدم است.

حکم موت فرضی: موت فرضی، موتی است که به موجب حکم دادگاه درباره شخصی که غایب مفقودالخبر شده است صادر می‌گردد.

یادآوری ۱۰ ق.م. «حکم موت فرضی غایب در صورتی صادر می‌شود که از تاریخ خیر خبری که از حیات او رسیده مدتی گذشته باشد که عادتاً چنین شخصی زنده نمی‌ماند.» و این ماده مبتنی بر قول مشهور فقهای امامیه است. بعضی از آنان ۱۰ سال و بعضی از آنان ۴ سال انتظار را برای صدور حکم موت فرضی لازم دانسته‌اند و مدتی که در مواد قانونی بیان شده حداقل ۳ سال و حداکثر ۱۰ سال است و در صورتی که تقاضای صدور حکم موت فرضی از طرف اشخاص ذی نفع شده باشد دادگاه اقدام به نشر آگهی کرده و اشخاصی که ممکن است از غایب خبری داشته باشند دعوت خواهد نمود که اطلاعات خود را در ۱۰ سال دادگاه بگذارند. این آگهی ۳ دفعه‌ی متوالی و هر کدام به فاصله‌ی یک ماه در ۱۰ سال از جراید محل و یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار تهران منتشر خواهد شد. دادگاه وقتی می‌تواند حکم موت فرضی را صادر نماید که یک سال از تاریخ نشر آخرین آگهی گذشته و حیات غایب معلوم نشده باشد.

بعد از صدور حکم موت فرضی، اموال غایب به تصرف قطعی ورثه داده خواهد شد و مانند مورد موت طبیعی ورثه مالک اموال مزبور شناخته خواهند شد و ممکن است بعد از صدور حکم موت فرضی و دادن اموال غایب به تصرف قطعی ورثه باشند که غایب پیدا شوند و آنچه را که از اعیان یا عوض یا منافع اموال مزبور حین پیدا شدن غایب موجود باشد مسترد دارند ولی ورثه

مسئول اموالی که از بین رفته و عوض آن‌ها نیز موجود نمی‌باشد نیستند و با آمدن غایب بطلان حکم موت فرضی کشف می‌گردد. باید تا آنجایی که امکان دارد وضع غایب را به حالت سابق برگرداند.

(ب) امور غیرمالی غایب: ۱- طلاق زوجیه غایب: درباره‌ی امور غیرمالی غایب مفقودالاثر در نیروهای مسلح آنچه مورد توجه قانون‌گذار واقع شده و احکام خاصی راجع به آن مقرر گردیده است طلاق زوجه اوست. بر اساس ماده‌ی ۱۰۹۹ ق.م. هرگاه شخصی چهار سال تمام غایب مفقودالاثر باشد زن او می‌تواند از دادگاه تقاضای طلاق کند در این صورت دادگاه توسط دادرس اقدام به نشر آگهی می‌کند و بعد از گذشتن یک سال از تاریخ نخستین آگهی در صورتی که خبر از ارباب نرسیده باشد حکم به طلاق خواهد کرد (طلاق حاکم) و زنی که شوهر او غایب بوده باید از تاریخ طلاق عده‌ی وفات نگه دارد. اگر شخص غایب پس از وقوع صدور و گذشتن مدت عده مراجعت کند دیگر حقی نسبت به زن سابق ندارد. دست اگر قبل از انقضای عده بازگردد نسبت به طلاق حق رجوع دارد و می‌تواند با اظهار اراده‌ی خود مبنی بر ادامه‌ی ازدواج اثر طلاق را از بین ببرد.

طلاق زوجیه غایب در فقه اسلامی: فقیهان اما به این دلیل داشته‌اند هرگاه زوج غایب باشد از مال وی نفقه‌ی زوجه پرداخت می‌گردد و ولی زوج نفقه‌ی او را می‌پردازد واجب است که زن منتظر بماند تا اینکه حکم در صورت وفات زوج معلوم گردد و در صورتی که زوج مالی نداشته باشد و در صورت سبب‌ی زن دادگاه ۴ سال مدت تعیین می‌کند که درباره‌ی غایب تفحص و جستجو گردد و در صورتی که در این مدت اطلاعی از او به دست نیاید قاضی به ولی غایب یا وکیل او دستور طلاق می‌دهد و اگر هیچ‌یک از آن‌ها وجود نداشتند خود حاکم طلاق می‌دهد و زن عده‌ی وفات نگه می‌دارد و این طلاق هیچ‌وقت به مجرد غیبت صادر نمی‌شود و برخی دیگر معتقدند زوجیه مفقودالاثر تا زمانی که غایب عادتاً زنده فرض می‌شود حق ازدواج ندارد، وعده‌ای می‌گویند

زن ۴ سال منتظر می ماند و آنگاه پس از نگه داشتن ۴ ماه و ده روز عده می تواند ازدواج کند.